

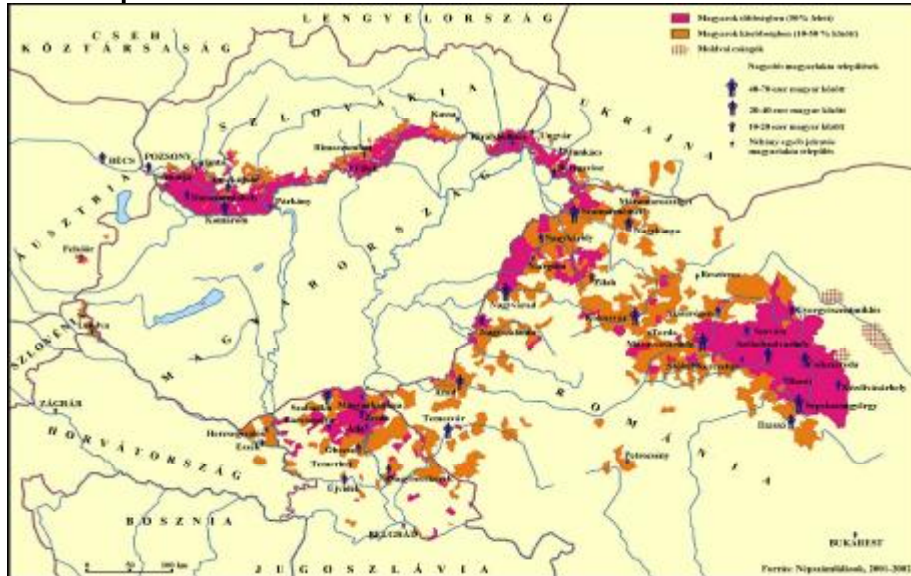
HELSINŠKI ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA U SRBIJI
12. 12. 2008. Novi Sad

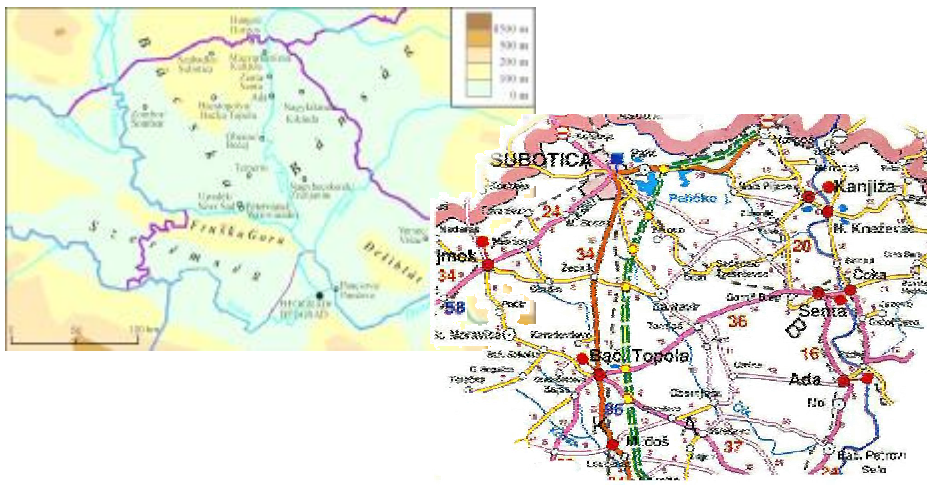
Gabrić Molnar Iren: ***Evropeizacija Srbije – strateški interes vojvođanskih Mađara***

Mađari van matice u Karpatskom regionu

U Vojvodini 14,28% stanovništva su Mađari (Sever Vojvodine i Potisje)

Evropska orijentacija vojvođanskih Mađara je njihov strateški interes:

- 1- mogućnost veće prekogranične saradnje sa maticom (gateway - tranzicioni značaj)
- 2 - interregionalna saradnja sa EU bi prevazilazio periferni status severne Vojvodine u Srbiji (investicije, gravitaciono, a ne emigraciono područje)

Koridor 10 – veza sa Evropom

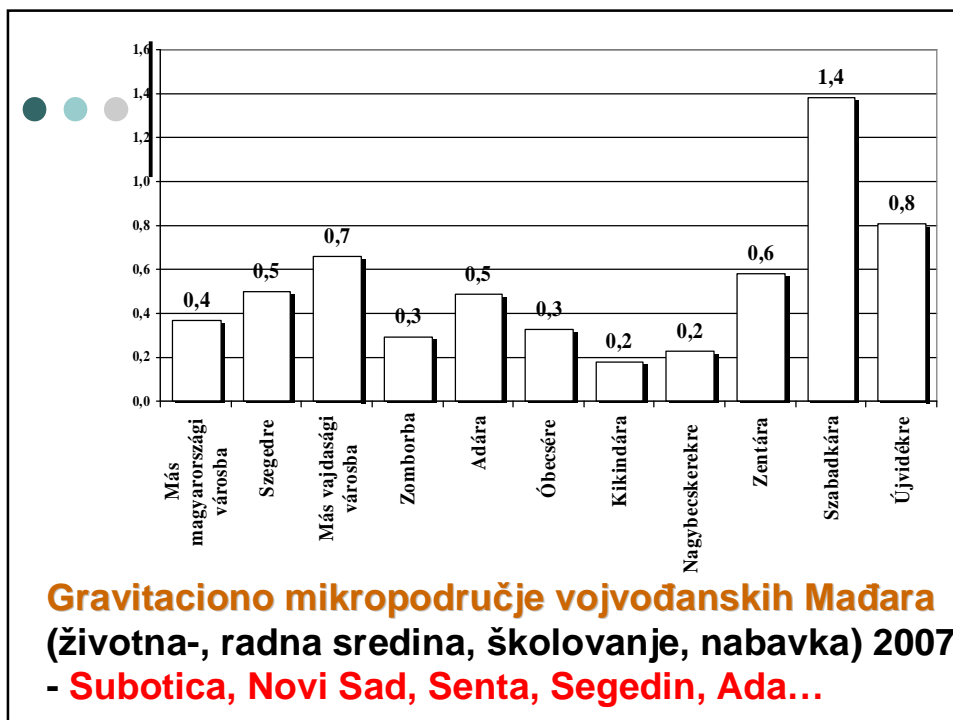
Ciljne zemlje emigranata Mađara iz Vojvodine (1998–2002)

- na prvom mestu je zemlja matica: i vreme provedeno u inostrantvu

Zemlja	1–4 god.	5–9 god.	10–14 god
Ukupno	2 169	2 391	2 475
Mađarska	1 440	1 558	1 049
Nemačka	258	304	728
Austrija	63	116	262
Kanada	101	141	88
Švajcarska	20	51	100

Snažno euroregionalno opredeljenje vojvođanskih Mađara proizilazi iz istorijskih i geografskih faktora

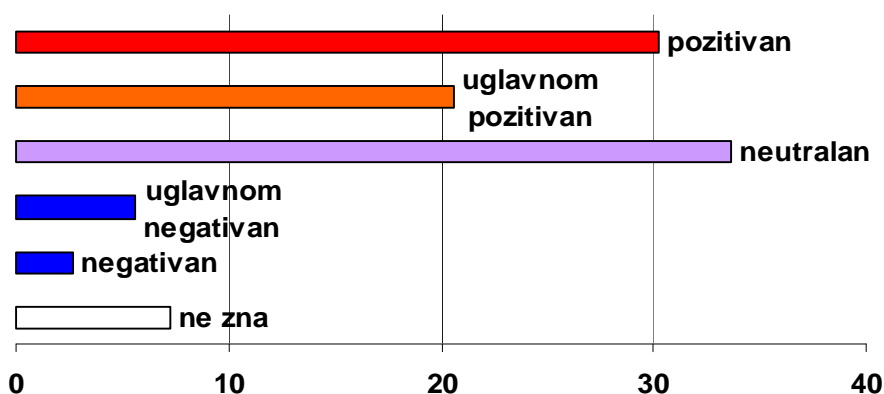
Regionalna identifikacija vojvodanskijh Mađara - 2007

Red. br.	Srednja vrednost ocene pripadnosti odredenim regionima (1-5)	Prosek ocene
1.	Pripadam Vojvodini	4,57
2.	Pripadam malom regionu gde zivim	4,36
3.	Pripadam naselju gde sam se rodila	4,33
4.	Pripadam Evropi	3,18
5.	Pripadam Srbiji	2,64
6.	Pripadam Srednje-istočnoj Evropi	2,52
7.	Pripadam istorijskoj Mađarskoj	2,06

Reformski stavovi vojvođanskih Mađara? - 4125 ispitanika, 2004

<i>Šta Vas brine najviše u društvu?</i>	Broj odgovora	%
Zaostajanje iza sveta i Evrope	1 322	32,0
Sporost ekonomskih reformi	1 237	30,0
Izgubljena autonomija Vojvodine	915	22,2
Ucena zapada	199	4,8
Budućnost Srbije	190	4,6

Opšti stav Mađara o Evropskoj Uniji (Karpát Panel 2007 - %)

Pojmovi koje vezuju za EU (2007):

1. Mir (36,3%),
2. Ekonomski napredak (17,4%)
3. Slobodno putovanje, zaposlenje i učenje u EU (14,2%).

Šta dobijam kao Evropski građanin?	%
1. Slobodan prelaz granice u zemljama EU	72.1
2. Mogućnost zapošljavanja u EU	68.2
3. Mogućnost učenja/studiranja u EU	59.7

Izvor: Karpat Panel (2007 - %)

Kako se približiti Evropskoj Uniji?

1. Prednosti Mađarske zajednice:

- slični istorijski i kulturološki obrasci zbog čega više od 90% se oseća Evropljaninom
- iskustveni multikulturalni suživot i multilingvistička prednost
- tradicionalna prekogranična saradnja (školovaje, rodbinske veze, mala privreda, trgovina, terenski poslovi)

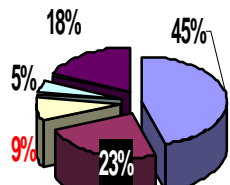
2. Nedostaci koji koče evropeizaciju:

- nedovoljno razvijena infrastruktura
- vizni režim i opterećenost graničnih prelaza
- nedostatak investicionih sredstava
- privredna perifernost prigraničnih područja

Srbija:

Kad razmišljate o sebi najviše se osećate kao:

- Građanin Srbije
- Stanovnik naselja gde živi
- Građanin Evrope
- Pripadnik svoje veroispovesti
- Građanin svoga naroda ili etničke zajednice

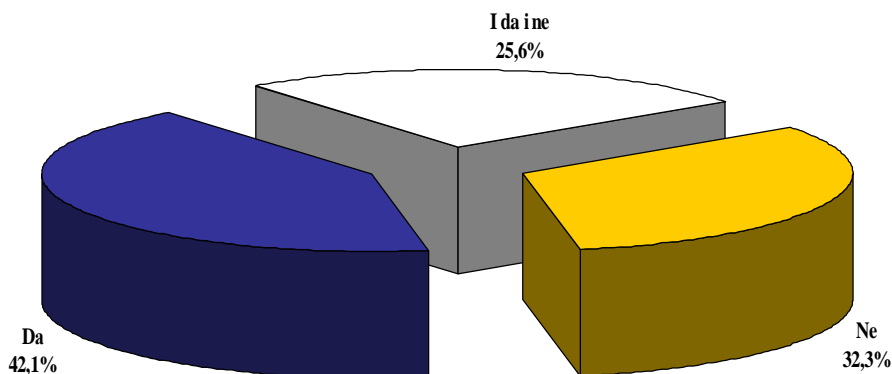
**Građanski identitet
ima ubedljivi
prioritet:**

- 45% populacije prvenstveno se oseća građaninom Srbije
- Lokalni, odnosno etnički identitet se podjednako navodi (23%)
- malo je onih koji sebe prvenstveno doživljava kao Evropljanina: 9%.

Da li se Vi lično osećate Evropljaninom?

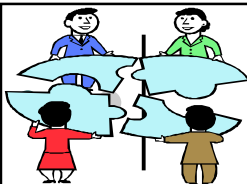
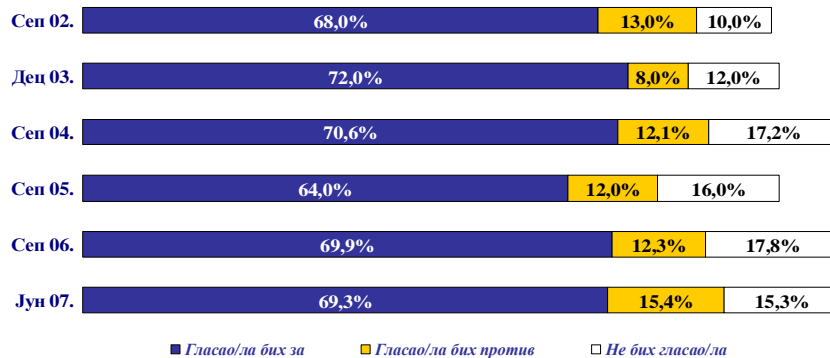
**Agencija „Strategic Marketing“
2007. godine na 1047 ispitanika u Srbiji**

Da li podržavate članstvo naše zemlje u Evropsku uniju? – 2007: oko 70%

Uloga Mađarske zajednice u Srbiji tokom evropeizacije društva

- ☞ Mađari u Vojvodini imaju nadprosečnu multikulturalne navike i komunikacione veze sa maticom i delom Evrope (nevladine organizacije i porodični kontakti)
- ☞ **Prekogranična saradnja sa Mađarskom je razvijena na bazi kulturoloških, obrazovnih veza, a može se razvijati najviše na polju uslužne delatnosti (komunikacije, trgovine)**
- ☞ **Institucionalna i lokalna saradnja pri graničnom pojasu je u porastu, nedostaje pojačana privredna saradnja.**

● ● ● | **Potrebna je promena shvatanja o
prekograničnoj interregionalnoj
saradnji**

*Prevazići državni centralizam – dugo se čeka
na odobrenje Beograda ili Budimpešte*

- | **Euroregionalna saradnja** na bazi manjih, konkretnih bi- i trilateralnih institucionalnih saradnji **između lokalnih zajednica i gradova**
- | **Mikroregije, bratski gradovi, kvazi „mini-evroregije”** (Gateway i tranzitfunkcije)
- | **Preduzetničke oblasti - industrijski parkovi bescarinske zone**
- | **Rezultat: otvaranje novih radnih mesta, veća fluktuacija i obrazovni nivo aktivnog stanovništva.**

● ● ● | **Prioritet**

**Jačanje prostornog, fizičkog i
infrastrukturnog integriteta prekogranične oblasti:**

- 1. Investicije - jačanje granične infrastrukture (razvoj/otvaranje novih graničnih prelaza, rehabilitacija puteva, biciklističkih staza, izgradnja i rehabilitacija železničkih puteva i stanica, luka i pristaništa na prigraničnim područjima).**
- 2. Priprema većih ulaganja (studije izvodljivosti, građevinski projekti, arhitektonski planovi, procena uticaja na životnu sredinu, istraživanje tržišta i humanog kapitala)**

Promovisanje prekograničnih inicijativa - olakšavanja integracije tržišta i povećanja koherentnosti među lokalnim zajednicama

- ☉ **Formiranje objekata poslovne infrastrukture** (poslovni inkubatori, industrijski parkovi i trgovinski centri).
- ☉ **Podrška prekograničnim malim i srednjim preduzećima** (organizovanje prekograničnih klastera, razvoj sektorske prekogranične saradnje, zajedničko konkurisanje za EU sredstva)

Promovisanje saradnje u oblasti istraživanja, naučne-tehnologije i u oblasti razvoja ljudskih resursa

- ☉ **Stvaranje novih neposrednih partnerstava**, saradnja između istraživačkih instituta ili univerziteta u aktivnostima ekonomskih i tehnoloških istraživanja i razvoja, kao i u društvenim, lingvističkim naukama
- ☉ **Infrastrukturni razvoj informatičke i komunikacione tehnologije** + Medijska komunikacija, permanentna razmena informacija
- ☉ **Akcije neposredne saradnje među ljudima:**
  1. Podrška prekograničnim kulturno-obrazovnim dešavanjima
  2. Zajednički kursevi jezika
  3. Susreti mladih i nevladinih organizacija

OPŠTI ZAKLJUČCI

- 1. Reformski stavovi građana i njihova evropska orijentacija su u direktnoj korelaciji.**
- 3. Evropski orijentisani građani u Srbiji su uglavnom mladi, visokoobrazovani, gradsko stanovništvo, žene i nacionalne manjine.**
- 4. Uspešnost i tok društveno-ekonomske reforme u Srbiji je i garancija za prevazilaženje apatije, pesimizma, pasivnosti prema evropskim vrednostima kod pojedinih društvenih slojeva.**
- 5. Multikulturalne i multilingvističke sredine su tolerantnije i brže prihvataju strane/nove vrednosne sisteme.**

KONKLUZIJE:

- 1. Evropska orijentacija vojvodanskih Mađara je neosporna i konkretizovana, istovremeno upućena kao očekivanje prema državi Srbije**
- 2. Očekivanja stanovništva procesom evropeizacije:**
  - Otvorenost države i čitavog društva (mobilnost robe i ljudi, strane investicije, komunikacija sa svetom)
  - Uvođenje novih tržišnih standarda i vrednosti
  - Viši nivo obrazovanja i više šansi na tržištu rada
  - Multikulturološki obrazci, tolerancija umesto etnocentrizma
- 3. Regionalni razvoj prigraničnih oblasti rezultiraće: više investicija, preduzetništva i nova prekogranična mreža institucija (interregionalizam).**

Hvala na pažnji!

irengm@tippnet.rs